

DOCUMENTE INEDITE REFERITOARE LA PICTAREA
CATEDRALEI MADONA DUDU DIN CRAIOVA DE CĂTRE
PICTORUL DUMITRU NOROCEA DIN CURTEA DE ARGEȘ

TOMA RĂDULESCU*

Una din cele mai de seamă biserici ale Olteniei, până în anul 1913 catedrală a orașului Craiova (1863-1913), iar după 1970 catedrală episcopală, în prezent paraclis mitropolitan, este biserica Maica Precesta din Dudu, cunoscută în epoca modernă până azi și cu numele de Madona Dudu.

Pentru a fi individualizată de celelalte două biserici craiovene cu același hram (Adormirea Maicii Domnului) și anume bisericile Oota și Mântuleasa, în documente este întâlnită și cu numele Maica Precesta cea Mare, denumire explicabilă și prin prezența unei icoane cu ferecătură de argint, făcătoare de minuni, din 1774, dedicată Maicii Domnului.

Ca vechime biserica este atestată încă din timpul domniei lui Matei Basarab și era din lemn. Între anii 1750-1756 în locul bisericii de lemn, tăbăcarul Hagi Ioan Gheorghe și fostul mare clucer Constantin Fotescu ridică o nouă biserică de zid, pe care o înzestrea cu „chilii pentru bolnavi care năzuiesc spre tămăduire”, mori, moșii, vii, țigani, prăvălii, odoare bisericesti „ca să le fie Dumnealor și tot neamul lor în veci pomenire” (hrisovul lui Alexandru Ipsilanti domnul Țării Românești din 18 martie 1778)¹.

În urma cutremurului din 11 ianuarie 1838 biserica este aproape distrusă și din această cauză începe reconstruirea, având dimensiuni mult mai mari. Cu această ocazie pictura este executată de către cunoscutul ardelean Constantin Lecca, pictor și tipograf, profesorul pictorului Theodor Aman, cumnat cu boierii cărturari Grigore și Iordache Otetelișanu. Tot Constantin

* Craiova.

¹ Apud *Vieța bisericască în Oltenia. Anuarul Mitropoliei Olteniei, Râmnicului și Severinului pe anul 1940*, Tipografia Sf. Mitropolii a Olteniei, Râmnicului și Severinului, Craiova, 1941, p. 151.

Lecca a fost trimis la Viena „ca să cumpere aur și văpseli” pentru pictarea bisericii în anul 1841².

Sfințirea noii biserici a avut loc la 30 aprilie 1844 și se remarcă, pe lângă calitatea frescei executate de Constantin Lecca, prin rezonanța specifică sălilor de concert, fapt care a determinat o puternică dezvoltare a culturii muzicale bisericești și laice (aici s-au format compozitorii George Simonis, tată și fiu, celebrul tenor Grigore Gabrielescu, care a fost prim solist la cele mai mari teatre de operă din Europa, inclusiv Scala din Milano, prieten cu marii compozitori clasici pentru operă.

În anul 1913 vechea biserică este demolată urmând a se clădi alta după model neobizantin. Deși materialele necesare erau strânse, războiul și ocupantul german din anii 1916-1918 au dus la amânarea refacerii sfântului locaș până în anul 1928 (punerea pietrei de temelie a avut loc la 5 noiembrie). Actuala biserică a fost ridicată după planurile cunoscuților arhitecți Ioan D. Trajanescu și Sterie Becu (unii din cei mai importanți arhitecți restauratori din istoria României primei jumătăți a secolului al XX-lea).

Ion Trajanescu a fost însărcinat „cu studierea soluțiilor și întocmirea planurilor de restaurare” ale ansamblului de pe Dealul Mitropoliei din București, lucrările – proiect fiind expuse într-o expoziție deschisă în 1913 la Ateneu. În anul 1914 condusesse unele reparații la paraclisul și biserica mănăstirii Văcărești, iar în anul 1915 întocmise proiectul de restaurare al bisericii bucureștene Scaune, a oprit cu argumente demolarea „Bisericii cu Sfinți” de către Primăria Capitalei. Împreună cu Ștefan Ciuceanu în anul 1916 la recomandarea acestuia în calitate de membru corespondent al Comisiei Monumentelor Istorice a studiat biserica de zid cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” de la Călăraș – Dolj, ctitorie a lui Hagi Enuși, ctitorul bisericii cu același nume din Craiova. După război încă de la începutul anului 1920 întocmise un deviz pentru restaurarea unui monument excepțional – biserica din Golești – Argeș pe care l-a și finalizat. Tot în acest an repară acoperișul mănăstirii Turnu – Argeș, azi Vâlcea, din 1921 studiase biserica de zid „Schimbarea la Față” de la fosta mănăstire Fedeleşoiu – Argeș (azi Vâlcea) pentru acoperirea ei.

În anii 1920 -1921 a condus lucrările de restaurare a bisericii craiovene Sf. Gheorghe Vechi. În anul 1922 a încheiat lucrările de refacere a acoperișului bisericii „Aroneanu” din Iași. Ceva mai târziu, împreună cu Alexandru Referendaru și Nicolae Ghika – Budești începe lucrările de restaurare ale Mănăstirii Dintrunlemn - Vâlcea. Este profund preocupat de soarta ansamblului mănăstiresc de la Jitianu – Balta Verde (Craiova). După ce în anii 1916-1919

² Ion Popescu - Cilieni, Al. Bălintescu, *Meșteșugari și neguțători din trecutul Craiovei, Documente 1666-1865*, Direcția generală a Arhivelor Statului București, 1957, p. 255, doc. nr. 183.

condusesse unele reparații ale bisericii din Brădeștii de Jos – Dolj datorită donației lui Mihail Săulescu, a întocmit un deviz pentru refacerea învelitorii și punerea în valoare a vechii arhitecturi. Tot arhitectul Ion Traianescu întocmise un proiect de restaurare a tâmplei de zid cu stucaturi după schițele rămase de la Lecomte du Noüy pentru biserica mitropolitană „Sfântul Dumitru” din Craiova³.

Sterie Becu a restaurat mănăstirea Brebu – Dâmbovița, mănăstirea Râncăciiov, a realizat schițele bisericii de zid cu hramurile Adormirea Maicii Domnului de la Drujești-Curtea de Argeș, a întocmit devizul pentru restaurarea mănăstirii Negru Vodă din Câmpulung Muscel, precum și a altor monumente din același oraș. Tot Sterie Becu a întocmit devizele și la alte monumente istorice din care amintim Schitul Bunea – Dâmbovița, mănăstirea Căldărușani – Ilfov, a restaurat biserica mănăstirii Verbila, biserica din Soveja – Vrancea, precum și alte numeroase monumente din mai multe județe, în special din sudul Carpaților⁴. Numele celor doi cunoscuți arhitecți se află sculptat la exterior la intrarea în biserică.

După finalizarea lucrărilor de ridicare a monumentalei catedrale, pictura sa urma să se realizeze după modelul celei de la biserica Sf. Nicolae Domnesc din Curtea de Argeș, corespunzător stilului neobizantin practicat mai ales în perioada interbelică (vezi asemănările între biserica Sf. Dumitru Colentina din București și biserica Madona Dudu din Craiova, care au fost finalizate în anii celui de al doilea război mondial).

Cel mai mult a impresionat comisia constituită în acest scop proiectul întocmit de pictorul din Curtea de Argeș – Dumitru Noroce, descendent dintr-o familie de boieri renumită în timpul domniei lui Mihai Viteazul.

Dumitru Noroce făcea parte din generația pictorilor diplomați cu studii serioase și specializați peste hotare din care amintim pe: Vasile Blendea, Iosif Keber, Dumitru Belizarie, Ion Mihail, Gheorghe Teodorescu, Nicolae Stoica și alții. Pictorul Dumitru Noroce a contribuit la restaurarea bisericii Stavropoleos din București în cadrul Comisiei Monumentelor Istorice⁵.

Dumitru Noroce alături de preotul Constantin Bârneanu de la biserica Brândușa din Craiova, Iosif Keber din Tg. Jiu str. „Sf. Nicolae” nr. 59, Virgiliu N. Manoliu, str. Depărățeanu, nr. 24 din Craiova, Petre Lișteavă – Lișteveanu, str. Sf. Apostoli, nr. 41, figurau în „Tabloul pictorilor bisericești și al zugravilor autorizați de Minister” din 1941⁶.

³ Ioan Opriș, *Monumentele istorice din România (1850-1950)*, Editura „Vremea”, București, 2001, pp. 142, 143, 144, 218, 223, 224, 225, 233, 242, 243, 257, 289, 398, 403-404, 436, 445, 461.

⁴ *Ibidem*, p. 74, 147, 149, 150, 151, 161, 175, 184

⁵ *Ibidem*, p. 229, 675.

⁶ Vezi rev. „Renașterea”, XX, nr. 9, sept., 1941, pp. 510-511.

Cele nouă documente inedite fac parte din fondul Așezământului bisericii Madona Dudu, păstrat la S.J.A.N. Dolj. Ele aduc informații prețioase a metodologiei timpului în executarea unei complexe opere de artă neobizantină, care să corespundă celor mai exigente gusturi. Pictorul Dumitru Noroceea a reușit să realizeze într-un timp relativ scurt o monumentală operă ce și-a păstrat frumusețea și prospețimea până în zilele noastre și care respectă întru totul normele canonice impuse de Biserica Ortodoxă Română.

Pictura bisericii, icoanelor catapetesmei și iconostasului a fost realizată în perioada după 13 noiembrie 1937 până în vara anului 1943, iar sfințirea bisericii de către mitropolitul Olteniei Nifon Criveanu a fost amânată până la 8 octombrie 1943. De precizat că recepționarea lucrărilor a fost făcută de o comisie în frunte cu pictorul Marius Bunescu, clasic al artei moderne românești, care a apreciat valoarea artistică a acestei monumentale și unice lucrări.

Frumusețea arhitecturii și calitatea picturilor și sculpturii a făcut ca biserica să fie vizitată de toate delegațiile bisericilor ortodoxe surori, dar și de alte confesiuni, devenind un simbol de civilizație și bun gust ce depășește prin valoarea sa limitele spațiului românesc și ridică prestigiul bisericii noastre strămoșești.

Editarea caietului de șantier al pictorului argeșean Dumitru Noroceea aduce un aport interesant asupra modului în care era executată pictura unei catedrale care să îmbine armonios tradiționalul cu modernul fără a încălca în modul de redare a scenelor religioase și a sfinților principiile care călăuzesc biserica Ortodoxă Română.

DOCUMENTE

1. Ante 12 nov. 1937. Curtea de Argeș. Cererea pictorului Dumitru Noroceea din Curtea de Argeș relativ la pictarea bisericii Madona Dudu.

Nr. înregistrare 1658/12 nov. 1937

Domnilor Epitropi,

Subsemnatul D. Noroceea, pictor, domiciliat în orașul Curtea de Argeș, str. Locotenent Victor Ștefănescu Nr. 10, luând cunoștință de aprobarea dată de D-1 Ministrul Cultelor și Artelor, prin ordinul cu nr. 29508 din 12 oct., precum și de aprobarea în prealabil dată prin Jurnalul Consiliului de Miniștri Nr. 3464 din 11 Noiembrie pentru angajarea subsemnatului privind pictarea sfântului lăcaș al așezământului ce administrați cu onoare vă aduc la cunoștință că stau la dispozițiunea Dvs. pentru încheierea contractului respectiv.

În această privință, cred necesar și obligatoriu din parte-mi ca să arăt Onoratei Epitropii, condițiunile cu care înțeleg să accept acest angajament.

1. La încheierea și autentificarea contractului, să mi se avanseze un procent de 40% (patru zeci la sută), calculat la prețul convenit de lei 2.950.000 (două milioane nouă sute cincizeci mii), arătat în ultima mea ofertă și aprobat și de forurile superioare arătate mai sus.

2. 30% (treizeci la sută) să mi se achite la terminarea picturei turlei, inclusiv Sfinții Evangheliști.

3. 20% (douăzeci la sută) să mi se achite după terminarea picturii tuturor bolților și arcurilor Bisericii până la nașterea lor.

4. iar restul de 10% (zece la sută) care se completează întregul preț contractat mi se va achita la complectarea terminării a întregii picturi atât în interiorul, cât și în exteriorul sfântului lăcaș, inclusiv hramul din frontispiciul Bisericii și Icoanele din Catapetasma Bisericii.

Aceste condițiuni de plată, sunt irevocabile cu explicațiunea din partea-mi că dacă Epitropia nu înțelege să le accepte să considere ca inexistentă oferta mea și rupte definitiv tratativele de angajament.

În ipoteza că Dvs. veți aproba această condițiune de plată, condițiune principală a angajamentului meu, în cazul acesta vă rog să aveți în vedere că pentru Icoanele din Catapetasma, Dvs. sunteți obligați să-mi puneți la dispozițiune atunci când vi se va cere de subsemnatul planșetele necesare potrivit dimensiunii și profilului arhitectural al Catapetesmei.

Cred că nu este nevoie de explicațiuni la aceste planșete deoarece ele fac parte din mobilier, iar nu din pictură, prin urmare ele nu cad în sarcina mea.

Termenul de executarea lucrării este de trei ani.

În ceea ce privește pictura, o voi executa în frescă întrebându-mă de culorile cele mai fine, potrivite acestei tehnici, iar stilul picturei va fi cel bizantin, întâlnit în Bisericile noastre vechi, luând ca exemplu vechia pictură din Biserica Domnească de la Curtea de Argeș.

Întreaga lucrare în general va avea la bază experiența și cunoștințele mele în arta picturală bizantină, ceea ce îmi dă dreptul față de Epitropie că această pictură în tot timpul lucrării să poarte timbrul vederilor mele fără nici-un amestec din partea Epitropiei.

Obligațiunile Epitropiei față de mine, să vor mărgini de prețul angajamentului, iar în cazul când nu s-ar cere amplificarea lucrărilor, peste oferta mea, acest caz excepțional ar rămâne să fie discutat între mine și Epitropie constituind un supliment de drepturi și obligațiuni pentru părțile contractante.

La terminarea picturei recepțiunea se va face de o comisiune compusă din Dvs. Epitropii așezământului, dintr-un delegat al Ministerului Cultelor și un delegat a Sfintei Episcopii, precum și din subsemnatul.

Toate cheltuielile contractului, inclusiv impozitele și orice alte taxe și timbre de autentificarea lui, cad exclusiv în sarcina mea.

Sunt obligat ca imediat la primirea procentului de 40% să-mi procur materialele necesare picturii, inclusiv materialele pentru prepararea tencuielii pe care să aşterne pictura frescă, precum să instalez în sfântul lăcaş schela mea.

Primiţi vă rog Domnilor Epitropi asigurarea distinsei mele consideraţiuni.

ss D. Norocea, pictor
Str. Lt. Victor Ştefănescu nr. 10
Curtea de Argeş

SJAN Dolj, Epitropia Madona Dudu Craiova, dos. nr. 5/1937, f. 2.

2. 13 nov. 1937. Craiova. Adresa epitropilor Aşezământului Bisericii Madona Dudu, C.C. Ionescu - Tică şi I. Constantinescu, cu privire la oferta pictorului D. Norocea din Curtea de Argeş.

Având în vedere aprobarea Onor. Ministerului de Culte Nr. 29508 din 12 Noiembrie 1937, precum şi aprobarea de Consiliul de Miniştri prin jurnalul Nr. 3464 din 11 Noiembrie 1937, având în vedere şi condiţiunile din prezenta cerere şi oferta din trecut dispunem încheierea contractului cu acordarea unui avans de patruzeci la sută din preţul convenit, avans care reprezintă un milion una sută optzeci mii lei, pentru care dispunem achitarea cuvenitei ordonanţe de plată.

C.C. Ionescu - Tică şi I. Constantinescu.

13 Noiembrie 1937

SJAN Dolj, Epitropia Madona Dudu Craiova, dos. nr. 5/1937, f. 2.

3. 13 nov. 1937. Craiova. Contract pentru executarea picturii bisericii Madona Dudu.

CONTRACT DE LOCAŢIUNE PENTRU
LUCRĂRI DE PICTURĂ BISERICESCĂ

Intervenit între subsemnatul D. Norocea, pictor, domiciliat în oraşul Curtea de Argeş, str. Locotenent Victor Ştefănescu Nr. 10, deoparte şi Epitropia Bisericii Maica Domnului Dudu din Craiova, de altă parte, reprezentată prin subsemnaţii Epitropi C. Ionescu-Tică şi I. Constantinescu, cu domiciliul ales la sediul Instituţiunii, din Craiova strada Madona Dudu nr. 77.

1. Subsemnatul D. Norocea, pictor, declar că mă angajez faţă de Epitropia Bisericii MAICA DOMNULUI DUDU, a executa pictura sfântului lăcaş al bisericii Maica Domnului Dudu din Craiova, str. Madona Dudu Nr. 77, în următoarele condiţiuni:

a) Pictura o voi executa în „frescă” întrebuintând materialele şi culorile cele mai fine potrivit acestei tehnici, iar stilul picturii va fi cel bizantin îndătinat în bisericile noastre vechi, luând ca exemplu vechia pictură din Biserica Domnească de la Curtea de Argeş, lucrarea în general având ca bază

de experiență și cunoștințele mele în arta picturală bizantină. Din acest punct de vedere susnumitul, îmi rezerv dreptul nediscutat, de a-mi impune timbrul vederilor mele pentru ca lucrarea să constituie o adevărată operă de artă, bineînțeles, respectând regulile iconografice ale bisericii ortodoxe.

b) Întreaga lucrare va fi executată în conformitate cu oferta deviz și proiectul ce le-am depus Epitropiei în anul 1934, Octombrie 16, în reg. la Nr. 1081, precum și petițiunea mea explicativă din 13 Nov. 1937.

2. Prețul convenit al acestei lucrări, așa cum a fost aprobat și de Domnul Ministru Cultelor prin ordinul cu Nr. 29508 din a.c., precum și prin Jurnalul Consiliului de Miniștrii, Nr. 3464 din 11 Novembrie crt., este în sumă de lei 2.950.000 mii (două milioane nouă sute cincizeci mii), care mi se va plăti după cum urmează:

a) La încheierea și autentificarea contractului de față, mi se va plăti de Epitropia Bisericii scont 40%, adică patruzeci la sută de lei, din prețul contractului, procente ce mi s-a și achitat astăzi.

b) 30% (treizeci la sută de lei), mi se va achita la terminarea picturii inclusiv Sfinții Evangheliști.

c) 20% adică douăzeci la sută, mi se va achita după terminarea picturii tuturor bolților și arcurilor Bisericii până la nașterea lor.

d) 10% (zece la sută), adică restul pentru completarea întregului preț contractat, mi se va achita la complectarea terminării a întregii picturi atât din interiorul cât și exteriorul sfântului lăcaș, inclusiv hramul din frontispiciul bisericii și Icoanele Catapetesmei Bisericii.

Pentru Icoanele din Capeteasmă, Epitropia este obligată a-mi pune la dispozițiune planșetele necesare potrivit dimensiunilor și profilului arhitecturii Catapetesmei.

3. Toate aceste plăți mi se vor face pe bază de cereri adresate Epitropiei în scris, cereri care vor avea și caracterul unor situațiuni de plată cuprinzând o expunere a lucrărilor executate.

4. Termenul în care mă oblig a executa lucrarea, este de minimum trei ani, calculat de la autentificarea contractului de față, cu dreptul pentru mine – obligațiuni pentru Epitropie – de a prelungi acest termen cu maximum doi ani.

5. Toate impozitele contractului și orice alte cheltuieli de timbre, taxe pentru autentificarea lui, cad în sarcina subsemnatului.

6. În cazul când mi s-ar cere de Epitropie o amplificare a lucrărilor peste oferta mea, aceasta va constitui un supliment al angajamentului de care rămâne să fie discutat între subsemnatul și Epitropie.

7. Sunt obligat ca imediat după autentificarea contractului să instalez schela pentru începerea lucrărilor și a procura materialele necesare execuțiunii picturii, care formează obiectul angajamentului meu.

8. Angajamentul de față este obligatoriu pentru mine atât din punct de vedere al termenului contractului cât și din punct de vedere al execuției lucrării, numai dacă și Epitropia își va îndeplini față de mine obligațiile sale de a plăti la epocile fixate mai sus; contrariu Epitropia va fi consemnată în culpă, ceea ce îmi va da dreptul să suspend lucrarea până ce Epitropia va intra în legalitate.

Astfel de cazuri vor fi constatate și stabilite suficient din parte-mi prin faptul punerii în întârziere a Epitropiei printr-o notificare adresată prin Corpul Portăreilor Tribunalului Doljiu.

9. Orice diferende care s-ar ivi dintr-o parte sau alta care ar periclita buneii execuției a contractului, în cazul că aceste diferende nu v-or putea fi rezolvate prin bună înțelegere între părțile contractante, cad în competența jurisdicțională a Tribunalului Doljiu, pentru ambele părți unde de vor fi duse de cel interesat.

10. În cazul întârzierii execuției lucrării de pictură, sau întreruperea din cursul lucrărilor, ar fi din culpa Epitropiei, aceasta îmi creează dreptul de daune morale și materiale, care se vor stabili pe cale indicată la art. 9. Aceasta motivat de faptul că în lucrările de artă este impus și obligațiune – o continuitate a lucrării, care în bună parte ea se bazează pe inspirațiune și iamașiuațiunea artistului.

11. Timpul de lucru sau opririle de peste an, sunt la facultatea mea singurul în drept a aprecia din acest punct de vedere, Epitropia neavând dreptul să-și impună alte date decât cele fixate de mine.

12. La terminarea picturii, se va face recepțiunea conform uzanțelor îndătinat de către o comisiune, compusă din Epitropii Așezământului, dimpreună cu un delegat al Ministerului Artelor, un delegat al Sfintei Episcopii și subsemnatul.

13. Epitropia Bisericii MAICA DOMNULUI DUDU din Craiova reprezentată prin subsemnații Epitropi C. Ionescu – Tică și Constantinescu, cu domiciliul ales la sediul Instituțiunii din Craiova, strada Madon-Dudu Nr. 77, pe baza aprobării Domnului Ministru Cultelor și Artelor, autoritate tutelară de control asupra actelor acestei Instituțiunii, precum și pe baza aprobării dată în prealabil prin Jurnalul Consiliului de Miniștrii Nr. 3464 din 11 Novembrie a.c., arătat în ordinul de aprobare Ministerial Nr. 29508 din 12 Novembrie crt., declarăm că acceptăm în torul condițiunile contractului de față, făcut pe bază de bună învoială în virtutea aprobărilor superioare enunțate, pentru care în conformitate cu autorizațiunea ce ni s-a dat de Minister, am și plătit acum la facerea contractului Domnului pictor D. Noroceă, drept avans din prețul convenit 40% (patruzeci la sută).

În ceea ce privește cele trei rate peste avansul plătit astăzi și cu care s-ar lichida întregul preț în sumă de lei 2.950.000, ne obligăm ca să i se achite d-

lui pictor Noroceea la termenile stipulate mai sus în urma cererilor scrise ce se va adresa de D-sa Epitropiei prin care este obligat să arăte întotdeauna până unde au avansat lucrările, aceasta în conformitate cu angajamentul ce și-a luat prin contractul de față.

Făcut în trei exemplare, din care unul pentru Tribunal și două pentru părțile contractante. Astăzi 13 Novembrie, anul 1937 în orașul Craiova. ss D. Noroceea. Redactor și martor pentru identitatea părților, ss Gh. Nicolaescu, avocat din Craiova.

Epitropi ss C.C. Ionescu-Tică și I. Constantinescu

Urmează autentificarea Trib. Dolj. Secția II-a, prin procesul verbal cu Nr. 4671 din 13 Novembrie 1937.

13 Novembrie 1937

Administrația Financiară Dolju sub recipisa nr. 17682 s-a încasat lei 41300 taxa de imp. proporțional conf. art. 15/3, legea timbrului, achitat lei 2950 timbre de aviație. Administrator financiar ss indescifrabil. Șeful serviciului ss indescifrabil

SJAN Dolj, Epitropia Madona Dudu Craiova, dos. nr. 5/1937, f. 3, 4, 5.

4. 10 nov. 1938. Craiova. Proces verbal din caietul de șantier al pictorului D. Noroceea

Proces Verbal

Astăzi 10 Novembrie 1938

Subsemnatul D. Noroceea pictor constat că până azi am ajuns cu pictura Sf-tului lăcași Maica D-lui - Dudu până la baza cupolei inclusiv doi din cei 4 pandantivi copriți grosimea arcurilor dublouri care încadrează pandantivii și anume:

1. Pe panoul circular de sub ferestre pe o înălțime de 2 m și o lungime de 24 m 50 cm am pictat o friză cu 8 medalioane împletite într-un ornament bogat bizantin format din viță de vie, struguri și paseri, cu simboale ale creștinismului. În medalioane am pictat 8 (opt) apostoli cu cărți și hârtie în mâini.

2. Pe panoul circular de la baza turlei pe o înălțime de 3,50 și o lungime de 25 metri am executat Sfânta Liturghie Îngerească și anume:

a) La mijloc Altarul cu un Cheruvim;

b) În partea stângă a Altarului D-l Is. Kr. în haine Arhieresti, având în stânga un Înger Arhidiacon ținând cădelnița, primește Sfintele Taine aduse de o ceată de 25 Archangheli în ordinea următoare: un Archangel predă D-lui Is. Kr. un coșuleț cu anafură, urmează un grup de doi îngeri în genunchi purtând sfeșnic cu lumânările aprinse și un Archangel purtând pe cap un coșuleț cu Sfintele Taine, apoi Sf. Archangel purtând Potirul cu Sfânta Împărtășanie

căruia urmează un grup de 3 (trei) Arhangheli aducând Evanghelia; apoi doi Arhangheli cu Cadelnițele; doi Arhangheli purtând Sf. Cruce; un grup de 3 (trei) Arhangheli care poartă, unul lingurița, unul sulita și al 3 – lea buretele, simboluri ale patimilor; urmează un grup de 4 (patru) Arhangheli cu emblemele S.S.S. Sfânt, Sfânt, Sfânt; apoi un grup de 6 (șase) Arhangheli purtând Corpul D-lui pe giulgiu – Arhangheli au costume bizantine bogate. Pe deasupra Arhanghelilor care formează un grandios Cortegiu plutesc pe Ceriu 10 (zece) Cheruvimi cu 4 și 6 aripi, cu făclii aprinse și 13 (treisprezece) Serafimi cu câte două aripi.

Această grandioasă scenă reprezintă săvârșirea Sf-tei Liturghii în Ceruri.

3. Un ornament bizantin lat de 40 centimetri și 24,50 metrii lungime desparte friza cu Apostoli de panoul circular cu Liturgia Îngerească.

4. Un ornament bogat, bizantin tot de 45 centimetrii încinge baza turlei pe deasupra pandantivelor.

5. Pe pandantivii dinspre Pronaos am pictat în mărime grandioasă pe Evanghelistul Luca cu Evanghelia și simbolul, Taurul, de o parte și de alta câte un Serafim și pe Evanghelistul Marcu cu Evanghelia și Leul ca simbol având de asemenea 2 (doi) Serafimi de o parte și alta.

În prezent se desemnează Evangheliștii Matei și Ioan pe pandantivii dinspre Altar și un ornament bizantin care decorează gravura arcurilor dublouri ce încadrează pandantivii

Pictor D. Noroce

SJAN Dolj, Epitropia Madona Dudu Craiova, dos. nr. 34/1937 - Caiet de șantier al D-lui pictor D. Noroce, f. 23.

5. Ante 17 sept. 1940. Craiova. Raport întocmit de pictorul Dumitru Noroce privind stadiul lucrărilor la pictura bisericii „Maica Domnului Dudu”.

Situația provizorie nr. 2 a lucrărilor de pictură ce s-a executat la biserica „Maica Domnului Dudu” Craiova

I. ALTARUL

1. Pe bolta de la Altar care are suprafața unei pătrimi de sferă cu dimensiunea semiconferinței de 9 m 54, s-a pictat în proporții grandioase Maica Domnului tronând în jet și ținând pe genunchi pe Domnul Iisus copil care binecuvintează. Deoparte și alta Arhangheli Mihail și Sfinții Nicolae și Spiridon în atitudine de rugăciune. Susu scrierea „Bucură-te ceia ce ești mai cinstită decât Heruvimii și mai fără asemănare decât Serafimii”.

2. Pe grosimea Arcului de la Absida Altarului până la nașterea lui, are dimensiunile de 14, 50 m pe 1,90 m s-a pictat opt prooroci: David, Solomon, Ioan, Aron, Daniele, Zaharia, Damaschin și Ieremia, în medalioane împletite cu ornament bizantin bogat.

3. Pe bolta semicilindrică la Altar care are dimensiunile de 40 m pe 4,10 m s-a pictat sus Dumnezeu Tatăl în nimb tromând pe jet de heruvim și susținut de 4 îngerii plutitori; în dreapta și stânga până la nașterea bolții s-a pictat 2 (două) mari compoziții reprezentând Înălțarea Domnului și „Pogorârea Sfântului Duh”.

4. Pe arcul susținător al bolții semicilindrice de la Altar, până la abaterea lui, care are dimensiunile de 15,40 pe 1,25 m s-a pictat pe Proorocii: Melchisedec, Avacum, Moisie, Ilie, Isaia, Ioil, Iezechiel, Naum și Ghedeon și Malahia; în medalioane împletite cu ornament bizantin. Pe grosimea arcului este scrierea: „Cred în unul Dumnezeu Tatăl a tot Sfânt de viață făcătorul; În una sfântă apostolicească biserică, Mărturisesc în botez. Aștept învierea morților și viața vecilor. Amin”.

5. Pe arcul dublou până la nașterea lui, care are dimensiunile de 10,40 m pe 1,30 m s-a pictat 10 Arhangheli în medalioane împletit cu un ornament bizantin având decorațiunile hainelor poleite cu aur veritabil – Pe grosimea arcului s-a pictat ornament bizantin.

6. Pe bolta semicilindrică dintre cele două arcuri până la nașterea care are dimensiunile de 13,40 pe 1,60 m s-a pictat sus „Sfântul Duh cu Evanghelia în Imb” susținut de doi arhangheli, iar în părți două compoziții reprezentând „Jertfa lui Avram” și „Rugăciunea Sfintei Ana”.

7. Nașterea bolților și arcurilor s-a marcat prin două ornamente bizantine unul de 0,56 m lat pe 11,40 m și altul de 0,40 m pe 13,34.

8. Sub aceste ornamente pe pereții altarului la Absidă s-a pictat cu o dimensiune de 9,54 m pe 2,30 m „Sfânta Împărtășanie a Apostolilor”.

9. Pe grosimea arcului de o parte și alta a Sfintei Împărtășanii s-au pictat două compoziții având fiecare dimensiunile de 2,30 m pe 1,50 m „Iisus Christos în Emaos” și „Iisus Christos pe mare ceartă vânturile”.

10. Pe pereții bolții semicilindrice de la Altar s-au pictat două compoziții având fiecare dimensiunile de 3,40 m pe 4,10 m anume „Cina cea de Taină” și „Îngerii la Abraam”. Decorațiunile draperiilor s-au poleit cu foite aur veritabil.

11. Pe pereții bolții semicilindrice dintre arcuri s-au pictat 2 compoziții având fiecare dimensiunile de 3,40 m pe 1,60 m și anume „Aducerea Maicii Domnului în Templu” și „Mironosițele la mormântul Domnului”.

12. De jur împrejurul Altarului pe pereții deasupra s-au pictat Sfinți în medalioane împletite într-un ornament bizantin bogat dimensiunile 24,74 m lung pe 1,40 m lat și anume Sfinții Ierarhi Petre, Dionisie, Ignatie, Partenie, Silvestru, Andrei, Epiharia, Haralambie. Sfinții Arhidiaconi Parmena, Prohor și Simon Filip, Nicanor. Sfinții Patriarhi Nichifor și Alexandru.

13. Pe cei patru piliaștri care susțin arcurile având lățimea de 1,85 m și doi 1,90 m și pe o înălțime de 8,30 m s-au pictat ornamente bizantine.

II. SÂNURILE

14. Pe bolta de la sânul de Miază Zi al Bisericii care are suprafața unei pătrimi de sferă cu dimensiunea semiconferinței de 9,54 m s-a pictat într-o compoziție grandioasă „Nașterea Domnului Iisus Christos”.

15. Pe grosimea arcului până la nașterea lui, având dimensiunile de 14,50 m pe 1,90 m s-a pictat opt prooroci Anos, Avdie, Samoil, Osie, Aghen, Ahia, Iona și Mihea în medalioane împletite cu ornament bizantin bogat asemenea celui din fața absidei Altarului.

16. Pe arcul dublou până la nașterea lui având dimensiunile 15,40 m pe 1,30 m s-a pictat 10 arhangheli în medalioane împletite în ornament bizantin. decorațiunile hainelor la Arhanghel sunt poleite cu foi de aur veritabile.

17. Pe bolta semicilindrică dintre arcul dublou și absida sânului până la nașterea ei care are dimensiunile de 13,40 pe 1,36 m s-a pictat sus simbolul Domnului Iisus Christos „Mielul” în nimb susținut de doi Arhangheli, iar în jos „Maica Domnului de la Buna Vestire” și „Îngerul anunță pe Iosif să fugă cu Iisus Christos în Egipt”.

18. Nașterea bolților și arcului sunt marcate prin ornamente bizantine, asemenea celor de la Altar având dimensiunile unul de 0,51 m pe 2,72 m, altul de 13 m 34 pe 0,40 m.

19. Sub aceste ornamente pe peraii sânului de dimensiunile de 13,34 m pe 2,30 m s-au pictat scene din viața Domnului Iisus Christos și teme „Rugăciunea Domnului Iisus Christos în grădină”, „Iisus Christos găsește pe Apostoli dormind”, „Sărutul lui Iuda”, „Iisus Christos la Ana și Caiafa” și „Judecata lui Pilat”.

20. Pe pereții de la bolta semicilindrică de la sân s-a pictat într-o parte întâlnirea „Maicii Domnului cu Elisabeta” și în cealaltă parte „Sfântul Cristofor purtând pe umăr pe Domnul Iisus Christos copil”. Aceste compoziții au dimensiunile de 3,30 pe 1,36 m.

21. Pe deasupra ferestrelor de la sânul Bisericii pe dimensiunile de 1,40 m pe 15,46 m s-au pictat 10 Sfinți Mucenici în medalioane împletite în ornamente bizantine bogate.

22. Pe cei doi piliaștri care susțin arcul dublou având dimensiuni 8,30 m pe 1,90 m s-au pictat ornamente bizantine.

23. Pe absida sânului de Miază Noapte care are suprafața unei pătrimi de sferă cu dimensiunea semiconferinței de 9,54 m s-au pictat într-o compoziție grandioasă „Învierea Domnului Iisus Christos”.

24. Pe grosimea arcului până la nașterea lui având dimensiunile de 14,50 m pe 1,90 m s-au pictat Proorocii: Iov, Or, Tofin, Zorobabel, Ozia, Noe, Rooab și Sofronie în medalioane împletite în ornament bogat, asemenea celui de la sânul de Miază Zi.

25. Pe arcul dublou până la nașterea lui având dimensiunile de 42 pe 13,30 m s-au pictat zece Arhangheli în medalioane împletite în ornament bizantin. Decorațiunile luminilor la Arhangheli sunt poleite de aur veritabile.

26. Pe bolta semicilindrică dintre arcul dublou și absidă până la nașterea ei care are dimensiunile de 13,40 m pe 1,36 m s-au pus sus simbolul credinței creștine „Ancora” în Imb susținut de doi Arhangheli, iar în jos Arhanghelul Gavril de la Buna Vestire și în partea cealaltă spânzurarea lui Iuda.

27. Nașterea absidei și bolții sunt marcate prin ornamente asemenea celor de la sânul de Miază Zi având dimensiunile unul de pe 2,72 și altul 13,34 m pe 0,40 m.

Ss Pictor D. Noroce

Pe baza procesului verbal de recepție încheiat astăzi 17 septembrie 1940 de către Comisiunea D-lor Pictori M. Bunescu, Sterie Becu și având în vedere și contractul de lucrări, bună de plată pentru suma de bani cinci sute nouă zeci mii lei, reprezentând nota de... sute lei plătite cu ordonanțele de plată nr. 34 din 11 noiembrie 1939 și 14 din 2 august 1940 reprezentând suma de lei trei sute nouă mii.

SJAN Dolj, Fond Madona Dudu, dos. nr. 2/1940, f. 19-22.

6. 17 sept. 1940. Craiova. Proces verbal privind recepționarea lucrărilor de pictură întocmit de comisia desemnată pentru aceasta.

PROCES VERBAL

Subsemnații Marius Bunescu, artist pictor și Sterie Becu, arhitect și pictor întruniți azi 17 septembrie 1940 la Epitropia „Madona Dudu” din Craiova în urma invitației Epitropiei cu Nr. 1563 și 1544 din 13 Septembrie a.c., spre a face recepția provizorie a picturii executate de d-l Pictor D. Noroce la Biserica „Madona Dudu” am constatat următoarele:

I. Lotul II prevăzut de contract la punctul c s-a executat în altar și sânnuri, iar spre a nu se mai deplasa schelăria spre pronaos care ar fi costat și timp și bani, pictorul a continuat în aceste părți și sub limita contractului, pictând astfel pereții în jos pe o suprafață de 249,20 m.p. care reprezintă un plus față de contract de 75,25 m.p. în raport cu suprafața ce ar fi trebuit pictată la pronaos de 173,95 m.

În aceste condiții subsemnații găsind că se poate recepționa pictura și achita nota convenită conform contractului de 20%.

II. Întocmind modificări altarului și naosului, cerute de arhitectura interioară a monumentului, pictorul a trebuit să se conforme acestor modificări ceea ce a impus o majorare a suprafeței de pictat față de suprafața angajată după proiect. Această diferență în urma calculelor făcute se cifrează la fiecare

absidă la 23 m.p. Pictura a fost executată până azi la absida altarului și la absida sudică a bisericii fiind executată în plus se stabilește la suma de lei 5000 m.p. Necesitatea acestei completări picturale este evidentă în urma modificărilor arhitecturale, de asemenea scenele pictate completează fericit ansamblul artistic al monumentului. Calitatea picturii executate atât din punct de vedere al stilului și al armoniei culorilor, cât și a realizării artistice, este cu totul superioară; astfel artistul se achită cu prisosință de obligațiunile la care s-a angajat.

III. Pentru îmbogățirea ansamblului picturii în urma observațiilor făcute de pictor și comunicate Onor. Epitropii, s-a pus a se aduce decorația cu aur și în alte părți cerute de ansamblu, în afară de cele contractate. O asemenea constatare s-a făcut și de comisiunea care a semnat primul lot al lucrării conform Procesului verbal din 15 ianuarie și se va continua credem și mai departe cu aceste adaosuri care sunt reclamate de importanța monumentului pictat. În lotul II, care face obiectul acestui Proces verbal adaug aceasta în aur veritabil sunt în suprafață de circa 11 m.p. care se achită potrivit procedurilor anterioare cu suma de lei 6000 m.p.

Pentru care am încheiat prezentul proces verbal în trei exemplare din care unul s-a lăsat Epitropiei, unul pictorului executant și unul subsemnații. Membrii comisiei M. Bunescu și S. Becu. Asistenți epitropi C. Demetriad și I. Constantinescu.

Pictor D. Noroceă.

SJAN Dolj, Epitropia Madona Duda Craiova, dos. nr. 2/1940, f. 23.

7. 3 sept. 1941. Craiova. Proces verbal din caietul de șantier al pictorului D. Noroceă

Proces Verbal

Astăzi 3 sept. 1941

Subsemnatul D. Noroceă pictor constat că azi am suspendat temporar continuarea lucrărilor de pictură frescă, rămânând ca în intervalul până la noua campanie să se continue lucrările de pictură ale Icoanelor din Catapeteasmă. În campania de lucru a acestui an de la 15 mai 1941 până la 3 sept. 1941 s-au executat următoarele lucrări:

1. S-au executat picturile executate de la data recepționării lucrărilor coprinse în Situația provizorie No. 2 adică de la 17 septembrie 1940 până la Noiembrie 1940 cu poleitul aureolelor și decorațiunilor la draperiile sfinților și anume:

a) La absida sâului de M.N. panourile de sub Învierea D-lui Is. Kr. cu scenele: Is. Kr. și Samarineanca la puț; Batjocorirea D-lui Is. Kr.; Is. Kr. ducând Crucea; Restignirea D-lui Is. Kr.; Pogorârea de pe Cruce; Punerea în Mormânt a D-lui Is. Kr. și Îmbrățișarea Sft. Petru și Pavel; deasemenea 12

Medalioane cu Mucenici împletite cu ornamente bizantine ce sunt deasupra ferestrelor;

b) Bolta cea mare de la Pronaos cu următoarele scene: Maica D-lui rugătoare în Nimb susținut de Archangheli; Is. Kr. „Emanuel” în Nimb susținut de Archangheli și Sf. Ioan Botezătorul în Nimb susținut de Archangheli; Botezul D-lui; Intrarea în Ierusalim a D-lui Is. Kr.; Schimbarea la Față a D-lui; Nașterea Maicii D-lui și Adormirea M. D.;

c) Pe arcurile dublouri 10 medalioane cu îngeri și 10 Cuvioși și Cuvioase împletite în ornamente bizantine;

d) Între arcurile dublouri sus Evanghelia cu Potirul în Nimb susținut de 2 Archangheli; Sf. Atanasie din Aton; Sf. Ilie în peșteră; Sf. Ioan Botezătorul ca copil purtat de Înger în pustietate și Întemnițarea Sf-lui Ioan Botezătoru;

c) 12 Serafimi și 9 cruci de deasupra coloanelor de la balcoane, iar sub balcoane ornamentație bizantină și pe pereții arcurilor imitație marmură.

2. S-a pictat și poleit în aur veritabil următoarele panouri:

a) Pe peretele de la intrare Sf-ții Archangheli Michail și Gavriil de o parte și alta a ușei; Is. Kr. copil de o parte și alta a ușei; Is. Kr. copil pe panoul de deasupra ușei cu ornamentație bizantină;

b) Sub balcoane pe pereții Pronaosului Sf. Ecaterina; Sft. Varvara; Sft. Filoteia și Paraschiva și arcadele ferestrelor decorate cu ornamente bizantine, iar restul imitație de piatră;

c) Pe pereții dintre arcurile dublouri: Sf. Antonie cel Mare și Sf-tul Stelian de s-au pictat nu s-au poleit; 4 mucenici la absida balconului de M.N. și Sf-ta Elisabeta;

d) S-au decorat balcoanele și s-a început pictura corului.

S-a început cu data de 26 august 1941 cu semnătura Epitropiei.

Am cerut și Epitropiei cu adresă separată de a se delega o persoană spre a se constata stadiul lucrărilor efectuate până în prezent, situația materialelor, sculelor și materialului artistic, depunerea ce rămâne depozitată în biserică ca în caz de eventuale stricăciuni din partea celor ce vor intra în biserică în timpul absenței mele să fie refuzată de Epitropie ce posedă cheia; subsemnatul să nu răspund de nici o stricăciune. De asemenea am găsit de datoria mea a face cunoscut Epitropiei ca la punerea geamurilor la ferestrele turlei să nu se facă schelă prin interior.

Pictor D. Noroce.

SJAN Dolj, Epitropia Madona Dudu Craiova, dos. nr. 34/1937 - Caiet de șantier al D-lui pictor D. Noroce, f. 31-34.

8. 1 iun. 1942. Craiova. Proces verbal din caietul de șantier al pictorului D. Noroce

Proces Verbal

Astăzi 1 Iunie 1942

Subsemnatul D. Noroceca pictor constat că astăzi 1 Iunie m-am prezentat la sediul Epitropiei pentru deschiderea campaniei de lucru a acestui an unde am sosit cu personalul necesar începerei lucrării s-a procedat la luarea în primire a localului bisericii și s-a întocmit un proces-verbal cu starea în care se găsește pictura. Am luat imediat măsuri pentru începerea lucrării.

D. Noroceca.

SJAN Dolj, Epitropia Madona Dudu Craiova, dos. nr. 34/1937 - Caiet de șantier al D-lui pictor D. Noroceca, f. 39.

9. 2 iun. 1942. Craiova. Proces verbal din caietul de șantier al pictorului D. Noroceca

Proces Verbal

Astăzi 2 Iunie 1942

Subsemnatul D. Noroceca pictor constat că astăzi am început campania de lucru a anului 1942 cu terminarea decorațiunilor în aur de la draperiile Archangelilor Michail și Gavriil și Sfintelor Mucenice din Pronaos cum și terminarea picturilor de la colană; de asemenea s-a început desemnarea Îngerilor de la Cor.

D. Noroceca pictor.

SJAN Dolj, Epitropia Madona Dudu Craiova, dos. nr. 34/1937 - Caiet de șantier al D-lui pictor D. Noroceca, f. 40.

UNEDITED DOCUMENTS RELATING TO THE PAINTING OF
THE MADONA DUDU CATHEDRAL MADE BY PAINTER
DUMITRU NOROCECA FROM CURTEA DE ARGES

One of the most prominent churches of Oltenia, until 1913 the Cathedral of the Craiova city (1863-1913), and in the late 1970s Episcopal Cathedral, currently a Metropolitan Chapel, is the Church of Virgin Mary Precesta from Dud, known in the modern era until today and with the name of Madona Dudu

To be individualized from the other churches with the same craiovene hram (Assumption - Adormirea Maicii Domnului) namely Mântuleasa and Oota churches, in documents is found under the name The Great Mother Precesta - Maica Precesta cea Mare, extra name explained by the presence of icons with silver clothing, maker of wonders, from 1774, dedicated to our Lady.

Oldest church is attested as early as the reign of Prince Matei Basarab and was made of wood.